

IV. Tilastotoimisto.

Tilastotoimiston toimintakertomus v:lta 1936 oli seuraavan sisältöinen:

Toimiston henkilökunta. Amanuenssi E. Ruutu siirtyi toukokuun 15 p:nä kiinteistötoimiston notaariksi; siten avoimeksi joutunutta virkaa hoiti vuoden loppuun asti ylim. apulainen filosofianmaisteri L. Ruotsalainen. Viran muuttamista 11 palkkaluokkaan kuuluvaksi toisen aktuaarin viraksi koskevan toimiston ehdotuksen kaupunginvaltuusto hyväksyi lokakuun 7 p:nä astumaan voimaan v:n 1937 alusta lukien. Marraskuun 26 p:nä kaupunginhallitus valitsi mainitun viran haltijaksi sosiaalisen tutkimustoimiston ylim. virkailijan filosofianmaisteri M. Jalon.

Avoinna olevaa laskuapulaisenvirkaa hoiti ylim. apulainen A. Soura joulukuun 1 p:ään, jolloin kaupunginhallituksen marraskuun 26 p:nä siihen nimittämä ylim. apulainen P. A. Cavén ryhtyi sitä hoitamaan.

Tilastotoimiston tehtyä esityksen asiasta kaupunginhallitukselle kaupunginvaltuusto lokakuun 15 p:nä päätti siirtää kaksi 1 palkkaluokkaan kuuluvaa laskuapulaisenvirkaa 3 palkkaluokkaan ja yhden ylimääräisen apulaisen toimen sääntöpalkkaisten virkojen joukkoon v:n 1937 alusta lukien määräten samalla, että sekä toinen ylempään palkkaluokkaan siirretty avoinna oleva virka että vasta perustettu sääntöpalkkainen virka saatiin täyttää julistamatta niitä haettaviksi. Joulukuun 10 p:nä kaupunginhallitus nimitti näiden virkojen haltijoiksi ylim. apulaiset A. Grönroosin ja A. Souran.

Sairaslomaa saivat aktuaari J. R. Torppa yhden viikon ajaksi kesäkuussa sekä laskuapulaiset A. Emeléus kahden viikon ajaksi heinäkuussa ja B. Koskio toukokuun 15 p:n ja elokuun 1 p:n väliseksi ajaksi, viimeksi mainitun sijaisena ylim. apulainen P. A. Cavén.

Ylimääräisinä apulaisina kuukausipalkoin toimivat kaupunginhallituksen määrääminä herra P. A. Cavén joulukuun 1 p:ään, paitsi yllä mainittuna aikana, jolloin hän hoiti sääntöpalkkaisen viran sijaisuutta sijaisenaan v.t. laskuapulainen H. Hynynen, jonka tointa hoiti kesäkuussa neiti C. Aminoff ja heinäkuussa, oman virkansa ohella, laskuapulainen A.-M. Söderlund; neiti A. Grönroos koko vuoden, filosofianmaisteri L. Ruotsalainen vuoden alusta toukokuun 15 p:ään, herra J. Strandberg viimeksi mainitusta päivästä vuoden loppuun; sekä neiti A. Soura joulukuussa. Sen lisäksi herra J. Strandberg toimi ylim. apulaisena tammikuun 1 p:n ja toukokuun 15 p:n välisenä aikana.

Rahatoimikamarin aikanaan tekemän päätöksen nojalla kamarin ent. sihteeri filosofianmaisteri H. Dalström oli toimiston palveluksessa laatien vanhoja kunnalliskertomuksia; hänellä oli sairauslomaa helmikuun 24 p:n ja maaliskuun 8 p:n välisenä aikana sekä heinä- ja elokuu, saaden kaupunginhallituksen heinäkuun 9 p:nä tekemän päätöksen mukaan lomansa aikana täyden palkan. Arkiston järjestämis- ja luetteloimistöissä oli edelleen valtionarkiston amanuenssi B. Federley työskennellen tarpeen vaatiessa klo

9—10. Köyhäinhoitotilaston laatimista johti, kuten edellisenäkin vuonna, sosiaalisen tutkimustoimiston virkailija, filosofianmaisteri M. Jalo.

Laskuapulainen A.-M. Söderlund meni naimisiin, käyttäen sen jälkeen sukunimeä Erwe.

Julkaisutoiminta. Vuoden varrella ilmestyi tilastotoimiston julkaisemina seuraavat 11 teosta:

Tammik.	30 p:nä.	Helsingin kaupungin tilasto. II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. 6. 1933—34. IV + 21 + 145 siv.
Helmik.	6 »	Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveysten- ja sairaanhoito. 18. 1933. Edellinen osa. Vuosikertomuksia. IV + 85 siv.
	» 22 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 46. 1933. IV + 280 + 215 siv.
Toukok.	7 »	Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveysten- ja sairaanhoito. 15—17. 1930—32. Jälkimmäinen osa. Tilastollinen katsaus. IV + 48 + 127 siv.
Kesäk.	6 »	Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 12. 1936. VIII + 197 siv.
	» 9 »	Kommunalkalender för Helsingfors stad. 12. 1936. VIII + 196 siv.
	» 9 »	Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 13. 1935. XI + 77 siv.
	» 9 »	Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 13. 1935. XI + 77 siv.
	» 16 »	Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveysten- ja sairaanhoito. 19. 1934. Edellinen osa. Vuosikertomuksia. IV + 100 siv.
Syysk.	7 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 47. 1934. IV + 279 + 231 siv.
Jouluk.	29 »	Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 29. 1936. XVI + 412 siv.

Eripainoksia toimitettiin seuraavista asetuskokoelmassa julkaistuista asetuksista: liikennemaksujen tariffi, 110 kpl.; lisäys teurastamon järjestys-sääntöihin 300 kpl.; Herttoniemen öljysataman rakennusjärjestys 100 kpl.; Kiljavannummen keuhkotautiparantola oy:n yhtiöjärjestys, 500 kpl.; sekä sairaanhoitajatarikoulun johtosääntö, 1,000 kpl. Uudet painokset otettiin kiinteistölautakunnan ja kiinteistötoimiston johtosäännöistä, 100 kpl. sekä viranhaltijain eläkesäännöstä, 200 kpl.

V:n 1879 ja sitä seuraavien vuosien kaupunginvaltuuston toimintaa selostavien kertomusten laatiminen jatkui edelleen. Kirjoittajan, filosofianmaisteri H. Dalströmin, sairauden sekä hänelle väliaikaisesti annettujen muiden tehtävien takia työ myöhästyi, mutta vuoden lopussa oli v:n 1886 kertomuksen toinen puoli valmiina, joten vain 1 1/2 vuosikertaa oli vielä kirjoittamatta.

Tietojen ja selvitysten antaminen viranomaisille ja yksityisille. Sosiaaliministeriön sosiaalisen tutkimustoimiston laskemat tiedot elintarpeiden hinnoista ja elinkustannusindeksistä välitettiin kuukausittain niitä haluaville kunnallisille elimille. Tietoja laivaliikenteestä lähetettiin kuukausittain

satamahallintotoimistolle sekä tehdystä anomuksesta syksystä lukien myöskin Brüsselin kaupungissa sijaitsevalle Institut International du Commerce nimiselle laitokselle. Edelleen lähetettiin sosiaaliministeriön sosiaaliselle tutkimustoimistolle tietoja rakennustoiminnasta ja köyhäinhoitoavustusta saaneista, Uudenmaan läänin maaherralle erinäisiä hänen vuosikertomustaan varten tarpeellisia tauluja, kansainliitolle tietoja kuolemansyistä ja terveydelliloista. Vakuutus oy. Pohjolalle tietoja kaupungin tapaturmavakuutettujen työntekijäin työpäivien luvusta ja heidän työpalkoistaan. Kaupungin raha-asioita valaisevat tavanmukaiset taulut voitiin rahatoimiston tilinpäätöskertomuksen viivästymisen takia lähettää tilastolliselle päätoimistolle vasta v:n 1937 alussa.

Lisäksi annettiin pienempiä tietoja, ilmoituksia ja selvityksiä m.m. kaupungin sosiaalijohtajalle kansakoululaisten luvun odotettavissa olevista muutoksista, suomenkielisten kansakoulujen tarkastajalle kaupungin erikielisiin seurakuntiin muuttaneista lapsista ja Helsingin sotilaspiirin esikunnalle eri kaupunginosien väestötiheydestä, Haagissa sijaitsevalle kansainväliselle tilastoseuralle (Institut International de Statistique) tietoja sen suunnittelemaa Statistique internationale des grandes villes nimistä teosta varten erinäisine kaupungin oloja valaisevine selostuksineen, Institut international d'agriculture nimiselle laitokselle kaupungin maidontuonnista, jota vastoin sen pyytämiä tietoja tuoreiden hedelmien ja vihanneksien kulutuksesta kaupungissa ei voitu sille antaa, sekä Vancouverin kaupungissa Kanadassa asuvalle Suomen konsulille G.W. Törnroosille tietoja raha-asioista ja varsinkin sen eri tulolähteistä saamista tuloista. British Universities Encyklopedia nimistä hakuteosta varten selostettiin laajasti kaupungin oloja.

Samalla tavoin kuin edellisenäkin vuonna toimitettiin poliisin avulla tiedustelu vuoden vaihteessa vuokraamattomina olevista huoneistoista; sen tulokset ynnä laskelmat asuntoreservin suuruudesta lähetettiin kaupunginhallitukselle ja julkaistiin sanomalehdissä.

Tavanmukainen vuokratiedustelu, jonka suorittamiseen kaupunginhallitus oli myöntänyt 10,000 markan määrärahan, toimitettiin entiseen tapaan syyskuussa. Keräilty aineisto lähetettiin sosiaaliseen tutkimustoimistoon, joka laski tulokset ja lähetti laatimansa laskelmat tilastotoimistolle.

Toimenpiteet kunnallisen tilaston kehittämiseksi ja parantamiseksi. Toimiston v. 1935 kaupunginhallitukselle tekemän ehdotuksen asunto-olojen erikoistiedustelun järjestämiseksi kaupunginhallitus oli lähettänyt kiinteistölautakunnalle lausunnon antamista varten, mutta se ei kertomusvuoden aikana aiheuttanut mitään toimenpidettä. Huhtikuussa toimisto kiinteistötoimiston päällikön pyynnöstä lähetti tälle alustavat ehdotukset tiedustelussa käytettäviksi kaavakkeiksi.

Kaupungin kuolleisuustilasto, josta tilastotoimisto v:sta 1911 lukien on huolehtinut ja jonka laadinnassa on aineistona käytetty terveydenhoitlautakunnalle saapuneita lääkärin kirjoittamia kuolintodistuksia, siirtyi tilastolliselle päätoimistolle, jolle kaikkien seurakuntien kirkkoherranvirastojen ja siviilirekisteriviranomaisten tuli asianomaisen piiri- tai kaupunginlääkärin välityksellä lähettää niille saapuneet kuolintodistukset. Näin ollen tilastotoimisto menetti 25 vuoden aikana laatimansa erikoistilaston aineiston ja saa vastaisuudessa tyytyä niihin tietoihin, jotka tilastollinen päätoimisto voi antaa sille. Koska koko maan käsittävä tilasto ei voi olla yhtä seikkaperäinen kuin pienen alueen, tulevat monet mielenkiintoiset yksityiskohdat jää-

mään valaisematta. Kuitenkin on pidettävä huomattavana edistysaskeleena sitä, että koko maa täten saa yhtenäisen kuolleisuustilaston.

Köyhäinhuoltotilaston parantaminen. Kunnallinen köyhäinhuoltotilasto on v:sta 1925 lukien laadittu siten, että sosiaaliministeriön sosiaalisen tutkimustoimiston painattamiin henkilökortteihin on köyhäinhuoltolautakunnan rekisteritoimistossa merkitty kutakin avunsaajaa koskevat henkilötiedot sekä tiedot hänelle tai hänen perheelleen annetun avustuksen suuruudesta ja laadusta, minkä jälkeen kortit on lähetetty tilastotoimistoon käsiteltäviksi; valmiit, köyhäinhuoltoviranomaisten ohjeiden mukaisesti laaditut taulut on toimisto lähettänyt köyhäinhuoltovirastoon, joka on käyttänyt niitä köyhäinhuoltolautakunnan vuosikertomuksen laadinnassa. Kortit on alkuvuosina käsittelyn jälkeen lähetetty sosiaaliselle tutkimustoimistolle, joka on käyttänyt niitä koko maan virallista köyhäinhuoltotilastoa laatiessaan, mutta myöhemmin sovittiin, että tilastotoimisto laatisi myöskin valtion tilastoa varten tarvittavat taulut samalla kertaa kun oman köyhäinhuoltotilastonsa taulut; vastapalveluksena sosiaalinen tutkimustoimisto, joka on käsitellyt vuokratiedustelussa saadun tilastoaineiston, on kaupunkia varten laatinut tämän aineiston perusteella yksityiskohtaisempia taulukkoja kuin tiedustelun alkuperäinen tarkoitusperä olisi vaatinut.

Nyttemmin on köyhäinhuoltotilaston laadinnassa käsiteltävä aineisto paisunut niin laajaksi, että olisi edullista käsitellä sitä koneellisesti. Tällöin tulisi taulujen laatiminen huomattavasti yksinkertaisemmaksi ja varmemmaksi, jota paitsi tilasto voitaisiin tarpeen vaatiessa ilman lisätyötä kehittää monipuolisemmaksi ja täydellisemmäksi. Ajankohta olisi nyt erittäin sopiva tällaisen uudistuksen toimeenpanemiseen, kun uudet huoltolait ovat v:n 1937 alusta astuneet voimaan. Tilastotoimisto laatii sen vuoksi ehdotuksen uudeksi järjestelmäksi, jonka se vuoden lopussa lähetti köyhäinhoidon toimitusjohtajalle arvosteltavaksi. Ehdotuksen mukaan laatisi huoltoviraston rekisteritoimisto vuosittain luettelot kaikista avunsaajista ja tilastotoimisto lävistäisi näiden luetteloiden mukaan kullekin avunsaajalle Hollerith-kortin. Nämä kortit lajiteltaisiin ja käsiteltäisiin sitten Hollerith-koneiden asioimiston toimistossa. Täten säästyisi huoltovirasto kirjoittamasta valtion köyhäinhuoltotilastoa varten tarvittavia henkilökortteja ja koko työ sujuisi paremmin ja nopeammin. Huoltovirasto on tämän järjestelmän perusteellisesti hyväksynyt, minkä vuoksi se todennäköisesti otetaan käytäntöön v:n 1937 tilastoa laadittaessa.

Linja-autoliikennettä koskeva tilasto. Uuden linja-autoaseman valmistuttua ryhtyi tilastotoimisto suunnittelemaan tilastoa asemalta lähteneiden ja sinne saapuneiden linja-autojen kuljettamista matkustajista. Aseman hoitaja lupasi huolehtia tietojen keräilystä ja lähettää ne kunkin kuukauden päätyttyä tilastotoimistoon. Kokemus osoitti kuitenkin piakkoin, etteivät kuljettajat säännöllisesti ilmoittaneet matkustajien lukua eikä asema voinut pakottaa heitä siihen. Kun tilasto näin ollen tuli vaillinaiseksi, tilastotoimisto oli pakotettu toistaiseksi luopumaan tästä suunnittelustaan.

Kahdessa kiinteistölautakunnalle antamassaan lausunnossa toimisto sittemmin ilmoitti, että tilastotietoja linja-autoliikenteestä parhaiten voitaisiin saada laskemalla kaksi tai kolme kertaa vuodessa muutaman päivän aikana kaikkien kaupungin rajat ylittävien linja-autojen matkustajat, jolloin samalla voitaisiin hankkia tietoja autojen välittämästä tavarain kuljetuksesta Helsinkiin ja sieltä pois.

Tilinpäätöskertomus. Tilastotoimiston johtaja oli kaupunginhallituksen asettaman tilinpäätöskertomuksen uusimista suunnittelevan komitean jäsenenä. Komitean laatima ehdotus uudeksi tilinpäätöskertomukseksi otettiin käytäntöön jo v:n 1935 kertomusta julkaistaessa. Tilastotoimiston monesti aikaisemmin esittämät ehdotukset tämän kertomuksen täydentämiseksi saatiin nyt, jollei kokonaan, niin ainakin huomattavalta osaltaan hyväksytyiksi. Sitä vastoin toimiston ehdotus kaupungin pääomakirjanpidon parantamiseksi ei vielä kertomusvuonna johtanut mihinkään tulokseen, asia kun edelleen oli sitä varten asetetun komitean harkittavana.

Pohjoismaiden pääkaupungeille yhtenäinen tilasto. Kööpenhaminan kunnallisen tilastokonttorin johtaja on muutaman vuoden aikana mainitun kaupungin tilastolliseen vuosikirjaan ottanut erinäisiä tietoja myöskin muiden pohjoismaiden pääkaupunkien oloista. Toukokuussa järjestetyn pohjoismaiden tilastokongressin yhteydessä pidettiin Kööpenhaminassa neuvottelu, johon näiden pääkaupunkien tilastoelimien johtajat osallistuivat, ja jossa keskusteltiin jatkuvasta yhteistyöstä. Tällöin sovittiin että verrannollisia tietoja pääkaupunkien oloista edelleen laadittaisiin Kööpenhaminan tilastokonttorin toimesta ja julkaistaisiin kaikkien kaupunkien vuosikirjoissa. Kaupunginhallitus oikeutti kesäkuun 25 p:nä tilastotoimiston julkaisemaan kyseelliset taulukot myöskin Helsingin tilastollisessa vuosikirjassa.

Menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa, missä määrin toimiston käytettävissä olevia määrärahoja käytettiin:

Menoerät.	Määrärahat talousarvion mukaan.	Siirto- ja lisä- määrärahat.	Yhteensä käy- tettävissä ole- vat varat.	Menot.	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (-).
Sääntöpalkkaiset virat	645,760	1) 4,440	650,200	640,799 15	+ 9,400 85
Tilapäistä työvoi- maa	132,200	—	132,200	136,638 90	2) —4,438 90
Vuokra	86,832	—	86,832	86,832	—
Valaistus	7,500	—	7,500	3) 7,500	—
Siivoaminen	3,250	—	3,250	3,197 45	+ 52 55
Painatus ja sidonta	230,000	4) 65,515 50	295,515 50	256,152 35	5) +39,363 15
Tarverahat	22,000	—	22,000	21,900 80	+ 99 20
Vuokratiedustelu ..	—	10,000	10,000	9,800	+ 200 —
Yhteensä	1,427,542	79,955 50	1,207,497 50	1,162,820 65	5) +44,676 85

Yleisestä kalustomäärärahasta myönsi kaupunginhallitus 1,360 markkaa kahden konekirjoituspöydän ja 7,607: 50 markkaa yhteenlaskukoneen hankkimiseen, kaluston korjausmäärärahasta 717 markkaa konttorikoneiden korjauksiin ja 2,552 markkaa sähkölävistämiskoneen uusimista varten sekä yleisistä käyttövaroistaan 860: 75 markkaa tilastotoimiston 25-vuotisjuhlan kustannusten suorittamiseen.

Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 3,026: 40 markkaa.

Lähetysten lukumäärä oli 3,427. Niistä oli lähetettyjä kirjeitä 721 ja jaettuja julkaisuja 2,706.

Kirjasto lisääntyi n. 650 numerolla.

1) Tästä 190 markkaa ikä- ja palkankorotusten määrärahasta ja 4,250 markkaa sijaispalkkioita sairauden aikana. — 2) Kaupunginvaltuusto oikeutti joulukuun 2 p:nä toimiston ylittämään tiliä 4,500 markalla. — 3) Sen lisäksi suoritettiin 153: 80 markkaa kaupungin talojen valaistusmäärärahasta. — 4) Siirretty v:sta 1935. — 5) Tästä 39,363: 15 markkaa siirrettiin v:een 1937.